

10 [א] אברהם הוליד את יצחק, וכי אינו יודע שאברהם הוליד את יצחק, איך חנינא רבה כר' נמלמלה שרה פעמים הרבה אצל פרעה ואצל אבימלך כך התחילו אומרים לא עיברה אלא מפרעה ואילו אומרים לא עיברה אלא מאבימלך אמר להן הקב"ה יסכרו פי דוברי שקר הסתינו עד שתלד ואתם רואין למי הוא דומה מיד צוה הקב"ה לסלאך הססונה על צורת הולד אמר לו אל תצויר אותו דומה לו לאמו אלא לאביו שירדעו הכל שאינו אלא סן אביו מיד יצא דומה לאביו לכך נאמר ואלה תולדות יצחק בן אברהם וגו' (אגדת נבאלים פל"ז)

11 (כב) ויתרצו, כשנצרו והגיעו לזמן התנועה היו מתנגעים מאד עד שנדמה לה שהיו רצים¹⁰ זה לעומת זה. ותאמר אם כן, אחר שהרגישה בעצמה זה השיגור, תמהה ושאלה לשאר הנשים אם יש אשה שיקרה לה כך ואמרו לה לא, ואמרה, אם כן למה זה אנכי משונה משאר הנשים כזה. ותלך לדרש את ה', יש בדברי רבתי וז"ל¹¹ שהלכה לבית מדרשו של שם לדרוש את ה' מאת שם מהו הדבר הזה שקרה לה. ואמת כי שם היה חי, שהרי חיה אחר אברהם אבינו ל"א שנה, ואם הוא מלכי צדק, היה בירושלם, ולמה נאמר, שהניחה אברהם אבינו, שהיתה עמו והיה נביא גדול והלכה לירושלם אל שם לדרוש את ה', כי אברהם אבינו חיה עד שהיו יעקב ועשו בני ט"ו שנה. ומה שאמר: ותלך, אולי היה אברהם יושב בבית אחד עם קטורה ובניה.

12 (כב) ותאמר אם כן, אחרי שהדבר כן שמתרצצים, ויש לחוש ספורנו שימות אחד מהם ואסתכן אני בלידה, כמנהג בלידת עובר מת. למה זה אנכי, למה זה התאור קרובי שאהיה אני אם הזרע, כאמרם "את היי לאלפי רבבה" (כד טו), וכן בעלי שהתפלל עלי בה.

13 ועני ויעתר יצחק לה' ר' יהודה אוסר עשרים שנה היתה רבקה עקרה ואחר עשרים שנה לקח יצחק והלך עמה לחר המוריה למקום שנקרא שם והתפלל על ההריון ויעתר לו שנאמר ויעתר יצחק לה'. (פס"ח פל"ז)

14 (כב) ותאמר אם כן, אחרי שהדבר כן שמתרצצים, ויש לחוש ספורנו שימות אחד מהם ואסתכן אני בלידה, כמנהג בלידת עובר מת. למה זה אנכי, למה זה התאור קרובי שאהיה אני אם הזרע, כאמרם "את היי לאלפי רבבה" (כד טו), וכן בעלי שהתפלל עלי בה.

15 ועני לנכה אשתו, מלמד שיהיה יצחק שמוח כאן והוא שמוחה כאן, אמר לפני הקב"ה רבונו של עולם כל בנים שאתה עתיד ליתן לי יהיו סן הצדקת הזו, אף היא אמרה כן. (כ"כ טג.)

16 [א] יושב אהלים, אין לך אדם שהיה יגע בתורה כאבינו יעקב כד"א ויעקב איש תם וישר אהלים, אין דתיב כאן וישר אהל, אלא יושב אהלים, יוצא מבית מדרשו של שם והולך לבית מדרשו של עבר ומבית מדרשו של עבר לבית מדרשו של אברהם. (תלמי ושמ"ט.)

17 [א] יושב אהלים, ואחזקו שחרג סוסר ה'. זה יעקב שלמדו יצחק אביו תורה ויסרו בבית תלמוד דכתיב ויעקב איש תם וישר אהלים ולמד מה שלמד מאביו. (תמונה שמוח ט.)

18 [א] ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ר"א שלא סרד עשו בוסיו ושל אברהם, מנלן דכתיב ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ותנא אותו היום נפטר אברהם אבינו כו', איך יוחנן חמש עברות עבר אותו רשע, באותו היום, בא על נקרה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיות הסתים, ושם את הבכורה.

19 [א] ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ר"א שלא סרד עשו בוסיו ושל אברהם, מנלן דכתיב ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ותנא אותו היום נפטר אברהם אבינו כו', איך יוחנן חמש עברות עבר אותו רשע, באותו היום, בא על נקרה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיות הסתים, ושם את הבכורה.

20 [א] ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ר"א שלא סרד עשו בוסיו ושל אברהם, מנלן דכתיב ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ותנא אותו היום נפטר אברהם אבינו כו', איך יוחנן חמש עברות עבר אותו רשע, באותו היום, בא על נקרה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיות הסתים, ושם את הבכורה.

21 [א] ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ר"א שלא סרד עשו בוסיו ושל אברהם, מנלן דכתיב ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ותנא אותו היום נפטר אברהם אבינו כו', איך יוחנן חמש עברות עבר אותו רשע, באותו היום, בא על נקרה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיות הסתים, ושם את הבכורה.

22 (לד) ויבן עשו את הבכורה. הראה לדעת לפני הצרות שעיקר מנהג צבורה אינו צדעת ישרה, אלל מי שהול מוכשר יותר צמעלת עגמו ראו להיות נכבד בלחיו, ולאחר דעת עשו נהגו כמה גדולי אוה"ע לצח יחס ההולדה, אלל הכל תלי צכשורות טבע האדם:

23 [א] ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ר"א שלא סרד עשו בוסיו ושל אברהם, מנלן דכתיב ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ותנא אותו היום נפטר אברהם אבינו כו', איך יוחנן חמש עברות עבר אותו רשע, באותו היום, בא על נקרה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיות הסתים, ושם את הבכורה.

24 (לד) ויבן עשו את הבכורה. הראה לדעת לפני הצרות שעיקר מנהג צבורה אינו צדעת ישרה, אלל מי שהול מוכשר יותר צמעלת עגמו ראו להיות נכבד בלחיו, ולאחר דעת עשו נהגו כמה גדולי אוה"ע לצח יחס ההולדה, אלל הכל תלי צכשורות טבע האדם:

25 (לב) הפה אנכי הולך למות, בכל יום אני הולך לצוד חיות ביערים המצויים שם דובים ואריות וחיות רעות ואני מסוכן למות למה זה [ל]ן להמתין חלק בכורה לאחר מיתת אבינו. כך פירש אבי הרב רבי מאיר מ"כ. [וזהו] ויבן עשו את הבכורה (פסוק לד).